

SZENTLŐRINC VÁROS KORNYEZETÁLLAPOT JELENTESE 2023

Összeállította: Szentlőrinci KÖHI

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS	4
1. A VÁROS KÖRNYEZETÉNEK BEMUTATÁSA	5
2. A VÁROS KÖRNYEZETÁLLAPOT VIZSGÁLATAI ÉS EREDMÉNYEI	7
2.1. Tájhasználat	7
2.1.1. Bükkösdi-víz	7
2.2. Természetvédelem	9
2.3. Környezetvédelem fentarthatóság	9
2.4. Kommunikációs eszközök, partnerségi kapcsolatok fejlesztése	10
2.5. Környezeti nevelés	10
2.6. Tudatformálás társadalmi akciók	10
2.7. Levegőtisztaság védelem	11
2.7.1. Közlekedésből eredő lég és zajszennyezés	13
2.8. Talajvédelem	15
2.9. Vízügyvédelem	15
2.6. Hulladékgyűjtés	15
2.6.1. Kommunális hulladék	16
2.6.1.1. Szelektív gyűjtés	16
2.6.1.2. Köztéri szemetesek	16
2.6.1.3. Zöldhulladék járat	16
2.6.1.4. TeSzed	17
2.6.1.5. Veszélyes hulladék és papírgyűjtés	17
2.6.1.6. Társasházak (zárt gyűjtők kialakítása)	17

2.6.1.7.	Hulladékudvar.....	17
2.6.1.8.	Házi komposztálás	17
2.6.1.9.	Zöldhulladék gyűjtés	18
2.6.1.10.	Illegális hulladék lerakás	18
3.	ZÖLDFELÜLET-GAZDÁLKODÁS.	18
4.	VÁROSI INFRASTRUKTÚRA.....	21

BEVEZETÉS

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (továbbiakban: Kvtv.) rendelkezik az önkormányzatoknak a környezet védelmét szolgáló feladatairól. A Kvtv. 12. § (3) pontja szerint az önkormányzatok kötelesek a környezet állapotát és annak az emberi egészségre gyakorolt hatását figyelemmel kísérni, igény esetén a rendelkezésére álló környezeti információhoz hozzáférhetővé tenni, rendelkezésre bocsátani, továbbá a környezeti információk külön jogszabályban meghatározott körét, illetve a birtokában levő vagy a számára tárolt információk jegyzékét elektronikusan vagy más módon közzétenni. A 46. § (1) pont e) bekezdése kimondja, hogy a települési önkormányzat a környezet védelme érdekében elemzi, értékeli a környezet állapotát illetékességi területén, és arról szükség szerint, de legalább évente egyszer tájékoztatja a lakosságot. A Kvtv. a környezeti állapotértékelés pontos tartalmát nem szabályozza.

A Szentlőrinci Közös Önkormányzati Hivatal ennek a feladatnak a teljesítése érdekében elkészítette a település környezetállapot jelentését.

Jelen dokumentumban beszámolunk a településen 2020-ben történt fejlesztésekről, szakterületenként összefoglaljuk a legfontosabb jellemzőket, melyek a településre vonatkozóan a tárgyi év levegő szennyezettségi, légiforgalomból származó zajterhelési, felszíni- és felszín alatti vizek állapotára vonatkozó és a közúti közlekedésből adódó zajterhelésre vonatkozó eredményeket továbbá a város legfrissebb hulladékgazdálkodási, zöldfelületi és infrastruktúra adatait foglalja össze.

Szentlőrinc, 2024. február 26.

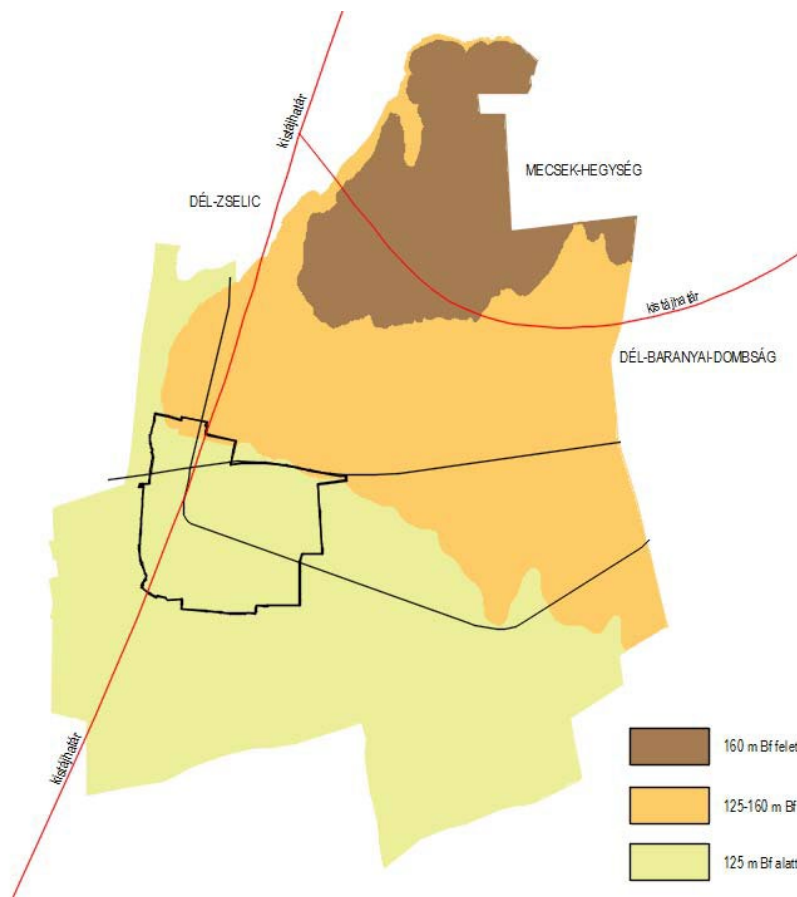
Dr. Tóth Sándor jegyző

1. A VÁROS KÖRNYEZETÉNEK BEMUTATÁSA

A város ÉK-ről a Mecsek déli nyúlványai, ÉNy-ról a Zselici dombság, K-ről a Pécsi síkság, délről az Ormánság határolja. Szentlőrinc már az ormánsági területhez tartozik. A tengerszint feletti magassága 119 m A város É-i harmadában a 6-os főközlekedési út halad át és osztja két részre a beépített területet. A 6-os úttól É-ra családi házas lakóterület, a strand és mezőgazdasági létesítmények találhatóak, a Munkácsy Mihály utca vonaláig. Attól K-re mezőgazdasági terület helyezkedik el. A város lakott területét délről a vasút zárja le. Ez a Budapest - Pécs vasútvonal a városnak Ny-i irányból is lehatárolást jelent. A 6-os út alatt már a síkvidéki település jellemzőit viseli magán, átlagosan 5 ‰ körüli észak- déli, illetve ÉNy-i lejtéssel. Nyugatról és délről a beépített területet a vasút zárja le, attól délre már csak ipari létesítmény található. A Város jellemzően kerti terület, kisebb lakótelepekkel. A város területe összesen 27,81 km² lakosság száma pedig 640 fő. (Magyarország közigazgatási helynévkönyve, KSH 2020.)

A város közigazgatási területe a tájhatár szélén lévő helyzete, és Bükkösi-víz menti fekvése miatt geológiailag nagyon változatos, így földtani képződmények is sokfélék.

A település legalacsonyabb része a délnyugati határban 112 m tengerszint feletti magasságú, amely folyamatosan emelkedik észak felé a Keresztesi-erdőben 200 m tszf magasságú északkeleti határig. A régi településközpont a 120-125 m tszf magasságban alakult ki a Bükkösi-víz keleti oldalán lévő 20-25 m magas teraszon. A belterületet nyugatról határoló Bükkösi víz és az Aszai(Cserdi)-árok mellett a Vályogvető-árok Szentlőrinctől délkeletre ered és délre tart, a Gerdei-árok a Tarcsapuszta településrész nyugati oldalán halad déli irányba, Tarcsapuszta településrész mellett duzzasztással kialakított halastóval. A várostól dél felé magas talajvízű területek találhatóak. A térség üzemelő ivóvízbázisa sérülékeny. A feltárt hőforrások jó geotermikus adottságokra utalnak.

Szentlőrinc területének domborzati viszonyai

Éghajlati jellemzői a Dráva-menti síkság paramétereivel egyeznek meg, meleg nyár, mérsékelten száraz, hideg tél. Az évi középhőmérséklete 11 C°, az éves napsütéses órák száma kb. 2000 óra, a fagyos napok száma 90, míg a hőségnapok száma 20-25. K-i területek ariditási indexe 1,00 körül van. A téli hóval borított napok száma kb. 35. A csapadék sokéves területi átlaga 709 mm. Az évi középhőmérséklet 10°C körüli. A jellemző szélirány az ÉNy-i, az átlagos szélesség 2,5-3,0 m/s között váltakozik.

A város a Pécsi víz vízrendszerébe tartozik. A település és a vasút vonalától Ny-ra, a Bükkösdi vízfolyás húzódik. Közvetlen befogadója a város Ny-i határában a társulati kezelésű Cserdi vízfolyás (Aszai, illetve Megyefai árok néven is ismert). K-ról a Vályogvető árok határolja. A Vályogvető árok Magyartelek alatt csatlakozik a Pécsi vízbe. A Szentlőrinc - Sellye vasútvonal hídjáig társulati kezelésben van, attól É-ra önkormányzati kezelésű. A 6-os út feletti mezőgazdasági terület nagyobb részéről lefolyó vizek a belterületen folynak keresztül, és a Forrókútberki árokba csatlakoznak, ami az Erzsébet utcán keresztül, zárt csatornán halad tovább. A vasút É-i oldalától újra nyílt, mely a vasúti keresztezés után a Szentlőrinc - Sellyei út jobb oldalán húzódik, mintegy 500 m hosszban, majd DNy felé fordulva, a Cserdi árokba köt. Az előzőekben leírt Forrókút-berki árok vízgyűjtő területe a város belterületének jelentős részét foglalja magában. A Cserdi árok a Bükkösdi vízfolyás 21 + 816. szelvényébe csatlakozik. A meder vízemésztő képessége: Q = 10,23 m³/sec A Vályogvető árok Q20 % mértékadó vízhozamra van kiépítve, értéke 2, 1 m³/sec, 0,8 m vízmagasság mellett.

A településre a gyengén és közepesen kötött talajok (iszap, sovány-, illetve közepes anyag) jellemzőek, a felszínt humuszos szerves agyag borítja, helyenként feltöltések is találhatóak. A település felszíni formái alapján. egyes részei lefolyástalanok. A talajok gyakorlatilag vízzáróak, vagy rossz vízvezetőknek minősülnek, kivéve a felső szerves, illetve feltöltéses részeket. Talajtakaró a vízrajzi, domborzati és közettani tulajdonságoknak megfelelően változik. A csernozjom barna erdőtalaj észak-keleti részen, réti csernozjom a déli részeken, míg a nyugati részen (Bükkösdi-víz mentén) réti talaj a jellemző. A megütött talajvízszint a felszínhez közel (-1,5 - 3,0 m mélységben helyezkedik el, nyomás alatti vízként van jelen. A nyugalmi talajvízszint a felszín alatt -0,40 - - 1,50 m mélységek között állt be.

Az eredeti növénytakaró az erdős puszta, a vízfolyások mentén fűz- és égerligetek, patakparti és lápi magaskórósok. Az északabbi részek erdős társulásai jellemzően cseres tölgyesek és egyéb savanyodó talajú tölgyesek lehettek. Napjainkban azonban a környező terület több mint 90%-án már nem a természetes, hanem mesterséges ökológiai rendszerek foglalnak helyet.

Szentlőrinc környékének földtani térképe (Forrás: MFGI)

2. A VÁROS KÖRNYEZETÁLLAPOT VIZSGÁLATAI ÉS EREDMÉNYEI

A tudományos szempontokat szem előtt tartva bemutatjuk a különböző környezeti elemek állapotát, változásait, tendenciáit és ezeket értékeljük azokban az esetekben, ahol az idősorok vizsgálatának eredményei ezt lehetővé teszik. Az elemeket olyan környezetügyi témák köré csoportosítottuk, amik a legjelentősebb folyamatokat vagy hatótényezőket foglalják össze. Az antropogén tevékenységek és szennyezőanyagaik meghatározzák a levegő minőségét, az éghajlatunkat, hatással vannak a fajok számára, élettevékenységükre és életterükre. A hulladékkezelési eljárások fejlődése csökkentette a hulladékok által okozott környezetterhelést, ugyanakkor még mindig sok a kihasználatlan lehetőség ezen a területen. Népeiségünk változása és a betegek száma erősen összefügg a környezetminőséggel.

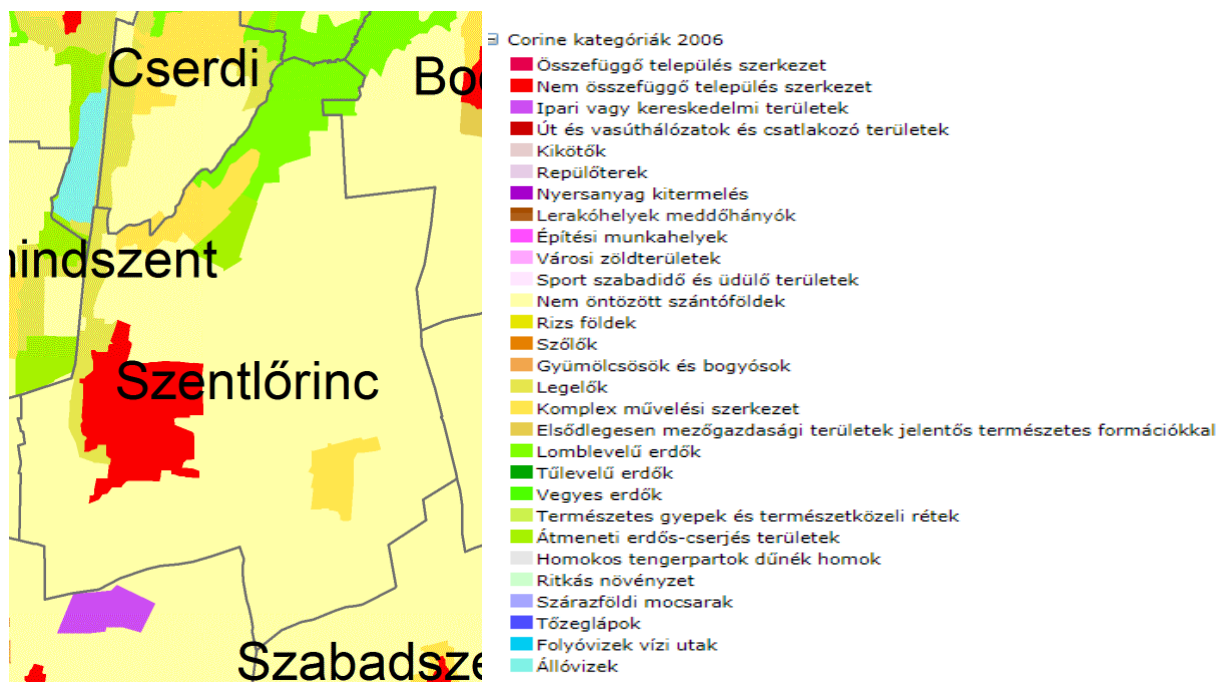
2.1. Tájhasználat

Szentlőrinc város tipikusan mezőgazdasági hasznosítású tájban kialakult település. A terület nagy része természetes tájalkotó elemekben szegény, csupán az északi, szőlőhegyi részekenél válik változatosabbá. A nyitott, nagyléptékű táj a nagyüzemi mezőgazdaságnak kedvezett, és így a mezőgazdasági utak szabályos rend szerint, csaknem sakktableszerűen kerültek kialakításra. A szántók aránya közel 70%, az erdősültség nem éri el a 8%-ot. Szentlőrinc és környezete napjainkban kultúrtájnak tekinthető, kis területre visszaszorult, fragmentálódott természetes vegetációval. Elsődleges rendeltetése szerint természettáj, ezen belül mezőgazdasági természettáj típusba sorolható. A patak völgyek és az azt kísérő gyepek és puhafa-ligetek táji és természeti értékének megőrzése érdekében ökológiai hálózatba lettek sorolva. A település tájszerkezetét az elsősorban a domborzati és borítottsági viszonyokból fakadó tájhasználatok és a vonalas szerkezeti elemek határozzák meg. A táj jelenlegi szerkezetének és további fejlődésének legmeghatározóbb vonalas elemei:

- 6-os főút
- Pécs-Budapest és Pécs-Barcs vasútvonal
- Tervezett M60 út

2.1.1. Bükkösdi-víz

A különböző tájhasználatok alakítják ki a település külterületének tájmintázatát, azaz a tájat felépítő természetes, és ember által kialakított tájfoltok tájgeometriai megjelenését. Ennek vizsgálatához a homogénnek tekinthető alapegységeket a CORINE klasszifikáció alapján az alábbi ábrán mutatjuk be.

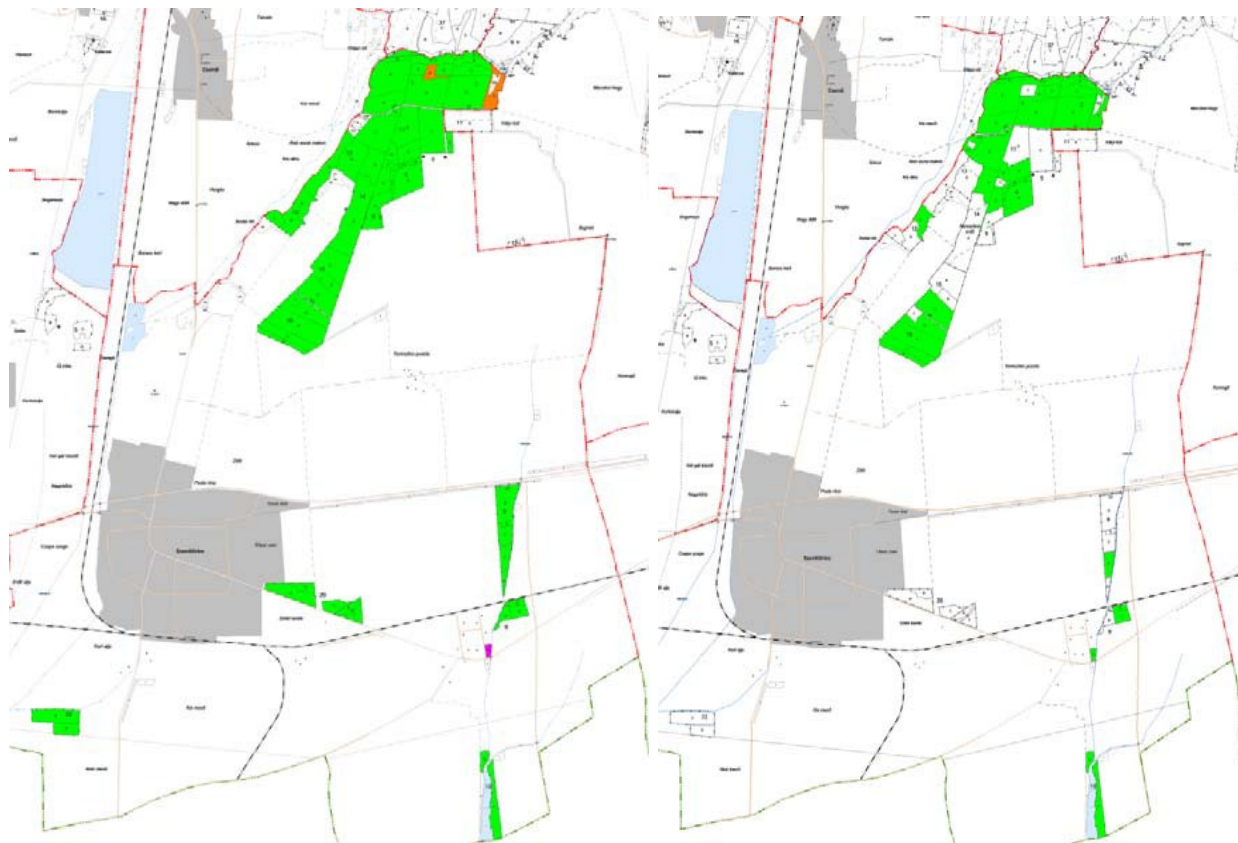
Szentlőrinc környékének felszínborítási térképe (Forrás: TeIR)

A felszínborítottság mellett jól mutatja a tájhasználatból adódó szerkezeti hangsúlyokat a közigazgatási és ezen belül a külterületek művelési ága, és ezek %-os megoszlása. A 2781,7 hektár nagyságú igazgatási terület nagy része kiemelkedő mezőgazdasági potenciállal rendelkezik, jó minőségű termőföldekkel és sok évszázados gazdálkodási hagyományokkal. A természetési potenciálnak megfelel a jelenlegi tájhasznosítás, ami szerint a terület közel 70%-a szántó. Ez mind az országos, mind a megyei arányokat meghaladja. Az OTrT és a Baranya megyei TrT övezeti besorolása szerint a város mezőgazdasági területének jelentős része, különösen közigazgatási terület déli része „kiváló termőhelyi adottságú szántó”. A termőföld védelme érdekében a tájpotenciálnak megfelelő mezőgazdasági tájhasznosítás a jövőben is elsődlegesen fenntartandó. Bár a szőlőterületek részaránya nem éri el az 1%-ot sem, a tájhasználatban hagyományosan jelen van a szőlőtermesztés és a bortermelés, amelyet a szőlőhegyi parcellák máig jeleznek, bár ezek egy része felhagyott és gondozatlan. A hegyi szőlők a Pécsi borvidékhez, szőlő termőtájak besorolásban a Dél- Dunántúli Szőlőtermő tájhoz tartoznak.

A rét és legelő művelési ágba tartozó területek a közigazgatási terület 1,6%-át foglalják el, kisebb foltokban a vízfolyások környezetében. A gyümölcsös és a kert művelési ágba tartozó területek összesítve a közigazgatási terület mindösszesen 2%-át teszik ki. Szentlőrinc igazgatási területén összesen 225,56 hektáron található erdővel borított, és 3,53 hektár nem erdővel fedett, de az erdőtervben szereplő ún. egyéb részletként megjelölt terület, ami a teljes terület 8,8 %-a. A megyei, országos és települési terveknek Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete mindössze kisebb, elszórt foltokban jelenik meg, nagysága 128,95 hektár. Az erdőterületek elsődleges rendeltetés szerinti megoszlása a következő:

- védelmi: 5,38 ha
- gazdasági: 220,18 ha
- közcélú: 0 ha

Az erdőként nyilvántartott és kiváló termőhelyi adottságokkal rendelkező erdőterületek elhelyezkedését az alábbi ábrákon mutatjuk be.

Szentlőrinc erdőterületei rendeltetés szerint és a kiváló termőhelyi adottsággal rendelkező erdőterület a BmK adatszolgáltatása alapján

Szentlőrinc területén ásványvagyon kitermelés nem folyik, szilárdásvány bányászati bányatelek nem található, megkutatott és nyilvántartott szilárd ásványi nyersanyagvagyon a Téglagyár tömörtégla agyag nyersanyag lelőhely, bezárt agyagbánya megmaradt ásványvagyon.

2.2. Természetvédelem

Szentlőrinc közigazgatási területén nem találunk sem nemzetközi védelem alatt álló, sem országos jelentőségű, sem pedig helyi jelentőségű természetvédelmi területeket, különleges madárvédelmi területet, kiemelt jelentőségű természet-megőrzési területet. A közigazgatási területét érintő országos jelentőségű, a törvény erejénél fogva ("ex lege") védett természeti érték a településen található földvár (Szentlőrinc 0197/1, 2 hrsz, Temető). A Tvt szerint a földvár olyan védelmi céllal létesített vonalas vagy zárt alakzatú földmű, amely azonosíthatóan fennmaradt domborzati elemként történeti, kulturális örökségi, felszínalaktani, illetve tájképi értéket képvisel (Tvt. 23§). Az ex lege védelem szempontjából forrásnak számít a felszín alatti víz természetes felszínre bukkanása, ha vízhozama tartósan meghaladja az 5 liter/percet, akkor is, ha időszakosan elapad (Tvt. 23§). Forrást a topográfiai térkép jelöl a szőlőhegy északnyugati oldalában, vízhozamát nem ismerjük. A tájak karakterének fontos összetevői az egyedi tájértékek. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) 6. § (3) (4) és (5) bekezdése értelmében egyedi tájértéknek Szentlőrinc településrendezési eszközeinek felülvizsgálata – alátámasztó javaslat minősül az adott tájra jellemző olyan természeti érték, képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos, vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van. Az egyedi tájértékek felmérése eddig nem történt meg. A hatályos HÉSZ mellékletében egyedi tájértékként a város szélén lévő kőkeresztet és a Tarcsapuszta melletti halastavat jelöli meg.

2.3. Környezetvédelem fenntarthatóság

A környezetvédelem és a fenntarthatóság összefüggésének szemlélete az előző önkormányzati ciklust is jellemezte, egyes feladatok megvalósítása azonban éghajlatváltozás szempontjából is pozitívan értékelhető. A következő időszak feladata, hogy szervesen összekapcsolja a környezetvédelem, a fenntarthatóság és az éghajlatváltozás ügyét.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény az ellátandó helyi önkormányzati feladatokként nevesíti a helyi környezet- és természetvédelmet, vízgazdálkodást, vízkárelhárítást, környezet-egészségügyi feladatok elvégzését.

Az önkormányzatok környezetvédelmi feladatait a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (Kvt) határozza meg, amelyben a települési környezetvédelmi program készítése kiemelt szerepet kap. Szentlőrinc Város Önkormányzata környezetvédelmi programmal (Városi Környezetvédelmi Program (továbbiakban: KKP) nem rendelkezik. A 2020-2025 közötti időszakra vonatkozó KKP-t 2020-ban kell el készíteni – a fentebb kifejtettekre tekintettel – összhangban a Nemzeti Környezetvédelmi Programmal, a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégiával, a Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiával, illeszkedve a városi koncepciókhoz, stratégiákhoz, valamint tágabb területi, regionális koncepciókhoz, stratégiákhoz, programokhoz.

A fenntartható fejlődés a természeti erőforrásokkal való olyan tartós, értékvédő gazdálkodást jelent, amely lehetővé teszi az emberek boldogulását anélkül, hogy a gazdasági fejlődés lerombolná a sokféleséget, a komplexitást és az ökoszisztéma-szolgáltatásokat. A fenntarthatóság felé való átmenet célja a közjó tartós biztosítása. Magyarország hosszú távú jövőképét az Országgyűlés által 2013 tavaszán a 18/2013. (III.28.) OGY határozattal elfogadott Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia (továbbiakban: Keretstratégia) fogalmazta meg, melynek értelmében a jó élet lehetőségének alapjait jelentő erőforrásaink hosszabb távú megóvása a rövidtávú érdekekkel egyensúlyba hozó kormányzást, szabályozást és gazdálkodást jelent. A Keretstratégia szerint a fenntarthatóság biztosítása valamennyi nemzeti erőforrás (az emberi, a társadalmi, a természeti és a gazdasági erőforrások) kiegyensúlyozott, egymással összhangban lévő megőrzését, fejlesztését igényli, ezért a fenntartható fejlődés követelményeinek érvényesítése valamennyi szakpolitikai

terület számára feladatokat ad.

A Keretstratégia ugyanakkor azt is megállapítja, hogy az éghajlatváltozás és a fenntartható fejlődés közötti kapcsolat körkörös jellegű, mivel éghajlatváltozás befolyásolja a fenntartható fejlődés lehetőségeit, míg a különböző fejlődési pályák eltérően befolyásolják az éghajlat jövőbeli alakulását. Ezért átfogó célja az alkalmazkodóképesség feltételeinek biztosítása, az alkalmazkodás célja pedig, hogy növelje a természeti/társadalmi/gazdasági rendszerek ellenállóképességét (reziliencia) az éghajlatváltozás jövőbeli hatásai ellen. Mára már egyértelművé vált, hogy a kibocsátások csökkentésére irányuló cselekvésekkel ("elkerülni a kezelhetetlent") egy ütemben szükséges a felkészülés a várható hatásokra is ("kezelné az elkerülhetetlent"). Míg a kibocsátás-csökkentés célja elsősorban a természet védelme a társadalom káros hatásaitól, addig az alkalmazkodás a társadalmat és az ökoszisztéma- szolgáltatásokat védelmezi az éghajlatváltozás hatásaival és az általuk előidézett társadalmi- gazdasági hatásokkal szemben.

2.4. Kommunikációs eszközök, partnerségi kapcsolatok fejlesztése

A környezetvédelem, a fenntarthatóság, és a városklíma problematikája minden társadalmi és gazdasági szereplő számára feladatot jelent. Vannak kötelező feladatok, de eredményesség szempontjából kiemelkedő jelentősége van az érintettek szemléletének, az önkéntességnek, az együttműködésnek.

Az Önkormányzat feladata a különböző kommunikációs csatornákon keresztül az ismeretterjesztés, informálás, valamint az egyéni és közösségi kezdeményezések támogatása.

Pontosítani kell a lehetséges célcsoportok, partnerek azonosítását, a kommunikáció és a partnerkapcsolatok céljainak és feladatainak meghatározását. Szükséges a kommunikációs és új együttműködési lehetőségek feltárása és bevezetése.

2.5. Környezeti nevelés

A fenntartható fejlődés a természeti erőforrásokkal való olyan tartós, értékvédő gazdálkodást jelent, amely lehetővé teszi az emberek boldogulását anélkül, hogy a gazdasági fejlődés lerombolná a sokféleséget, a komplexitást és az ökoszisztéma-szolgáltatásokat. A fenntarthatóság felé való átmenet célja a közjó tartós biztosítása. A fenntarthatóság biztosítása valamennyi nemzeti erőforrás (az emberi, a társadalmi, a természeti és a gazdasági erőforrások) kiegyensúlyozott, egymással összhangban lévő megőrzését, fejlesztését igényli, ezért a fenntartható fejlődés követelményeinek érvényesítése valamennyi szakpolitikai terület számára feladatokat ad.

Az éghajlatváltozás és a fenntartható fejlődés közötti kapcsolat körkörös jellegű, mivel éghajlatváltozás befolyásolja a fenntartható fejlődés lehetőségeit, míg a különböző fejlődési pályák eltérően befolyásolják az éghajlat jövőbeli alakulását. Ezért átfogó célja az alkalmazkodóképesség feltételeinek biztosítása, az alkalmazkodás célja pedig, hogy növelje a természeti/társadalmi/gazdasági rendszerek ellenállóképességét (reziliencia) az éghajlatváltozás jövőbeli hatásai ellen. Mára már egyértelművé vált, hogy a kibocsátások csökkentésére irányuló cselekvésekkel ("elkerülni a kezelhetetlent") egy ütemben szükséges a felkészülés a várható hatásokra is ("kezelné az elkerülhetetlent"). Míg a kibocsátás-csökkentés célja elsősorban a természet védelme a társadalom káros hatásaitól, addig az alkalmazkodás a társadalmat és az ökoszisztéma-szolgáltatásokat védelmezi az éghajlatváltozás hatásaival és az általuk előidézett társadalmi-gazdasági hatásokkal szemben.

A következő időszak feladata, hogy szervesen összekapcsolja a környezetvédelem, a fenntarthatóság és az éghajlatváltozás ügyét. Ezen feladatok, bár túlnyúlnak jelen választási ciklus időtávján, ugyanakkor egyes esetekben változhat a megvalósításra vagy a feladat előkészítésére vonatkozó időbeli ütemezés.

2.6. Tudatformálás társadalmi akciók

Föld napja, madárismereti játékok:

A Madárbarát kert program bemutatása, madárvédelmi eszközök, játékos feladatok, kirakók, a

természet kincseinek bemutatója (madártollak, fészkek, tojások) partnerként a Magyar Madártani Egyesület segítségével vehető igénybe.

Természetismereti játékok:

célja, hogy a városban működő köznevelési és közoktatási intézményekkel közösen a Duna-Dráva Nemzeti Park partnerségével a gyermekek megismerhessék környezetünket.

Természetvédelmi játékok:

A könyvtár és művelődési központ segítségével a gyermekek játékos vetélkedő formájában gyarapíthatnak tudásukat a Város környéki erdők állatvilágával és természetvédelmi kérdéseivel kapcsolatban és tájékozódhatnak.

ÖKO-játékok:

A programban a gyermekek játszva gyarapíthatnák az ismereteiket többek között az energiatakarékosság, a komposztálás, a veszélyes hulladékok kezelése, valamint a szelektív hulladékgyűjtés témáiban.

Gazdagítsuk méhekkal a várost!

A BeePathNet projekt keretében a városi méhészkedés Ljubjana által kifejlesztett és sikerre vitt holisztikus megközelítését tanulhatja el 5 európai város a szlovén fővárostól. A projekt a fenntartható városi méhészkedés megalapozását és fejlesztését célozza. Vizsgáljuk meg a programhoz való csatlakozást, illetve annak eredményeinek Szentlőrincen történő alkalmazását. A méhek népszerűsítése az egész város bevonásával, valamennyi szereplővel és érdekelttel együttműködésben valósulna meg, ezáltal egy fenntarthatóbb és élhetőbb városi környezet felé teszünk lépéseket, a természeti erőforrások megővését, a biológiai sokféleség fejlesztését szolgáljuk.

A méhészet titkai egy méhész tolmácsolásában:

A Baranya Megyei Méhész Egyesület és a helyi méhészek segítségével ismerhetnék meg az érdeklődő gyerekek és szüleik milyen felszerelésekkel dolgozik a méhész.

A 2020.-évben a Covid Világjárvány miatt a tervezett programok nem valósultak meg.

2.7. Levegőtisztaságvédelem

2010 tavaszán módosították a Környezet védelmének általános szabályairól szóló, 1995. évi LIII. törvényt, amelynek a 48. § (4) bekezdésének b) pontja szerint a háztartási tevékenységgel okozott légszennyezésre vonatkozó egyes sajátos, valamint az avar és kerti hulladék égetésére vonatkozó szabályok rendelettel történő megállapítása a települési önkormányzat képviselő-testületének hatáskörébe tartozott 2020-ban. 2021. januártól országos szinten tilos lett avar és a kerti hulladék égetése, és az a lehetőség is megszűnt, hogy az önkormányzatok rendeletben szabályozhatták az avarégetést – így általánossá vált a levegő védelméről szóló kormányrendelet alapján a tilalom az egész országban.

Szentlőrincen, városi szinten 2020. december 31-ig az avar és a kerti hulladék égetésének szabályairól szóló 11/2015. (VI.30.) számú önkormányzati rendelet határozta meg a kertihulladék-égetés rendjét. Az avar és kerti hulladékok égetését a rendelet korlátozottan biztosította Szentlőrinc közigazgatási területén azzal, hogy az ingatlan tulajdonosoknak és használóknak elsősorban helyben történő komposztálást szorgalmazta.

2.2.1 Ipari levegőszennyezés

A környezetvédelmi, természetvédelmi, vízvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervezetknél a környezet terhelésével és a környezet állapotával kapcsolatban számos adat áll rendelkezésre. Ezek egy része a területi szervek saját méréseiből, másik része a környezethasználók

jogszabályi előírások alapján tett adatszolgáltatásaiból származik. Az adatok központi számítógépes adatbázisba kerülnek olyan módon, hogy a méréseket végző, valamint az adatszolgáltatásokat feldolgozó szervek a Földművelésügyi Minisztérium által üzemeltetett informatikai rendszerhez kapcsolódva közvetlenül a központi adatbázisba viszik fel az adatokat. Ez a rendszer az Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer (OKIR).

A város éves ipari levegőszennyezésre vonatkozó adatokat az Önkormányzat Baranya Megyei Kormányhivatal Zöldhatóságától kérheti meg. 2015. január 1-től, jogszabályváltozás miatt a szervezetek már csak elektronikus úton tölthetik fel adatszolgáltatásukat az OKIR rendszerbe, ezért a vonatkozó adatokat az OKIR rendszerből is kinyerhetjük. Az OKIR továbbfejlesztésének eredményeként, az OKIR adatszolgáltatási lehetőségei, funkciói 2020. január 1-től megváltoztak. Egyik változás, hogy az adatszolgáltatási felület online kapcsolatban lesz az OKIR adatbázissal és már a kitöltés alkalmával sor kerül az ellenőrzésekre, amelyekre eddig csak a beküldést követően volt mód. Ezáltal az adatszolgáltatás nemcsak gyorsabb és egyszerűbb, de adatminőségi javulást is eredményez.

A városban jelentősebb szennyező anyagot kibocsátó üzem nem működik. A Szabadszentkirályon működő LAFARGE Cement Magyarország Gyártó és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság 2023 évi adatai állnak rendelkezésre, amelyek az alábbiak voltak.

KIBOCSÁTÁSI ADATOK

SZENNYEZŐANYAG	HATÉRÉRTÉK (MG/NM3)	2023. ÉVBEN MÉRT ÁTLAG KONCENTRÁCIÓ (MG/NM3)	MÉRÉS ELVE
Összes szilárd anyag	20	0,3	Folyamatos kalibrált mérés
HCl	10	1,9	Folyamatos kalibrált mérés
HF	1	0,05	Folyamatos kalibrált mérés
NO _x	500	431	Folyamatos kalibrált mérés
Cd + Tl	0,05	0	Szakaszos akkreditált mérési eredmények alapján
Hg	0,05	0,005	Szakaszos akkreditált mérési eredmények alapján
Sb + As + Pb + Cr + Co + Cu + Mn + Ni + V	0,5	0,03	Szakaszos akkreditált mérési eredmények alapján
Dioxinok és furánok ngTE/m ³	0,1	0,0008	Szakaszos akkreditált mérési eredmények alapján
SO ₂	50	0,4	Folyamatos kalibrált mérés
TOC	18,2	5	Folyamatos kalibrált mérés
CO	1500	349	Folyamatos kalibrált mérés
NH ₃	50	8	

Az év során a társaság folytatta az alternatív tüzelőanyag és nyersanyagok üzemszerű felhasználását. Egységes környezethasználati engedélyben foglaltak szerint (aktuális engedély száma: 134-23/2022.)

Felhasznált másodlagos tüzelő és nyersanyagok az alábbiak voltak:

Királyegyházi Cementgyár

Energetikailag hasznosított hulladékok mennyisége 70 987 tonna, Anyagában hasznosított hulladékok 7 271,5 tonna.

2024.02.24.	Napi határérték (mg/Nm ³)	Napi átlag (mg/Nm ³)	éves átlag (mg/Nm ³)
Szilárd anyag	20	-	0.1
Nitrogén-oxidok	500	-	448
Kén-dioxid	50	-	0.76
Elégetlen szénhidrogének	18.2	-	5.8
Szén-monoxid	1500	-	301
HCl	10	-	1.0
HF	1	-	0.0
NH ₃	50	-	1.5

FOLYAMATOS EMISSZIÓ MÉRŐ RENDSZER EREDMÉNYEINEK KIÉRTÉKELÉSE

A folyamatos emisszió mérő berendezés a jogszabályoknak megfelelő megbízhatósággal működött. Az év során nem történt rendkívüli levegő szennyezéssel járó esemény. A 2023. évben napi átlagértékekben nem történt határérték túllépés. SZILÁRD LÉGSZENNYEZŐ ANYAGOKAT KIBOCSÁTÓ PONTFORRÁSOK Az év során sor került 2 db helyhez kötött pontforrás időszakos és ismétlődő mérésére. 2022-ban mért pontforrások P 23 Főkémény P 38 Szénmalom Az emissziós mérési jegyzőkönyvek alapján megállapítást nyert, hogy a Holcim Magyarország Kft. Királyegyházi Cementgyára teljesíti a BAT (elérhető legjobb technológia) következtetések alapján megállapított egyedi kibocsátási határértékeket. A cementgyári hulladék együttégetés során nem keletkezik „salakanyag”, így vízbe történő kibocsátás nincs.

2.7.1. Közlekedésből eredő lég és zajszennyezés

2023-ben cca. 3406 db gépjármű volt nyilvántartásba véve a városban, ebből 157 db elektromos autó, 75 db hibrid. 2023 -ban elektromos töltőállomás nem volt a városban. Az elektromos és hibrid gépjárművek aránya kisebb ütemű növekedést mutat. A városba irányuló, továbbá az átmenőforgalmi egyszerre agglomerációs (Pécs) és mikroközponti, jellegünkből adódóan, jelentős a városon áthaladó, illetve a városba irányuló forgalom.

A zaj egyre inkább meghatározó része életünknek, környezetünknek. Az elmúlt években a zaj a lakosságot terhelő környezeti ártalmak közül kiemelt helyet foglalt el a környezetvédelem területén. A városi zajterheléssel kapcsolatban a városi gépjármű közlekedési-, a város felett elhaladó gépjármű közlekedésből eredő, valamint az esetleges ipari- és technológiai zajterhelést vizsgáltuk. A közlekedésből eredő zajkibocsátás mértéke magas, amit pl. a 6-os főút melletti véderdő se tud megfelelően csillapítani (igaz, itt a cserjeszint is hiányzik). Az elkerülő út, ill. M60-as megépítése forgalom csökkenést és ezzel a terhelés csökkenését is jelentené.

A települési környezetet leginkább a közlekedésből eredő zaj- és rezgés-kibocsátás terheli. A közúti közlekedés által okozott terhelés alapvetően a járműforgalom nagyságától, összetételétől, azok haladási sebességétől és a környezet beépítettségétől függ. A kialakuló zajterhelés nagyságát befolyásolja továbbá az útpálya kialakítása, az útburkolat minősége, az út emelkedése és a zaj terjedésére hatással lévő egyéb körülmények. A településen átmenő, illetve a település forgalmát lebonyolító utak melletti

területek nagyjából laza, családi házas beépítettségű területek, melyek közé gazdasági tevékenységet végző létesítmények területei ékelődtek be.

A város közúti közlekedési hálózatában a 6-os út leterheltsége, illetve az áthaladó összekötő utak forgalma (kiváltképp az 5805 - Szentlőrinc-Nagycsány összekötő út) jelent problémát, amelynek oldásában az M60-as megépítése tudna előrelépést elérni. A település kerékpárút-hálózatában 2015-ben zárult az első jelentősebb beruházás, amely azonban továbbfejlesztendő (hálózat és kiszolgáló elemek). A 6-os számú főút átmenő forgalmának csökkentése, elterelése, valamint az itt élőket érő kedvezőtlen környezeti hatások mérséklése érdekében szükséges.

2.8. Talajvédelem

A városban csak kis felszíneken maradnak meg a területre jellemző, természetes genetikájú, bolygatatlan talajtípusok. Városi környezetben levő talajokat a területre jellemző természetes talajokkal összevetésben vizsgálva megállapítható, hogy a talajképző folyamataikat tekintve intenzív emberi ráhatás a jellemző.

2.9. Vízügyvédelem

A város összefüggő vízvezető rendszerrel rendelkezik, a városközpontban és a paneles beépítés mentén zárt csatornával, illetve többségében burkolatlan nyílt árokkal történő vízvezetéssel, mely részben jókarban " lévő, helyenként feliszapolódott mederrel rendelkezik. A többszintes lakóterületek (Kossuth Lajos, Bányász utca mellett) területe vízvezetési szempontból rendezetlen. Az utcák keresztmetszetére általában jellemző, a tetőszelvényű útburkolat, kétoldali árok, s az útburkolat szintjénél alacsonyabb járda, illetve udvarszintek.

A helyszínelés során, mely esős időszakban történt, vízvezetési problémát a Móricz Zsigmond utcai iskola sportpályájánál tapasztaltunk, a pályán észlelt vízborítás, magas talajvízre és a pálya alatti alagcső hálózat hiányára utal. A vízvezető rendszer hiánya miatt a Deák Ferenc és Bányász utca között jelentek meg kisebb - nagyobb vízfelületek.

Az utcai nyílt árkokban sok helyen állt a víz, mely a befogadó nem megfelelő kapacitására, vagy a lejtés hiányát mutatja.

Vízkáresemény a befogadó árkok rendezetlenségéből adódott, általánosságban elmondható, hogy a befogadó árkok, Vályogvető, Forrókútberki árok vasút alatti szakasza, Cserdi ároknál tapasztalható növényzettel benőtt, feliszapolódott meder következtében jelenik meg a belterületi vízvezető rendszerben olyan visszatorlódás, mely elöntést okoz. Ezek az elöntés veszélyes helyek elsősorban a város déli területére korlátozódnak.

A 2023-ban elkészült a város vízkárelhárítási terve, valamint elkezdődött a csapadékvízvezető rendszerek fedése, (Ifjúság u.), burkolása és tisztítása. A település csapadékvíz rendezése három szakasza az alábbi:

1. szakasz: Templom tér és környezete (műemléki környezet).
2. szakasz: Ifjúság utca csapadékvíz elvezetése.
3. szakasz: Vasútvonaltól D-re lévő (szennyvíztelep előtti) terület csapadékvíz elvezetése.

A projekt eredményeképpen az épített/felújított vízvezető árkok, csatornák hossza: árok 765 m (530 méter – új építés – csatornák és burkolt árkok és 235 méter – árokrendezés).

2.6. Hulladékgazdálkodás

A hulladékgazdálkodás során első körben a hulladék megelőzésére kell összpontosítani, amit az újra használat, az újrahasznosítás, a hasznosítás végül pedig az ártalmatlanítás követ.

A köztisztasági tevékenységre az önkormányzat költségvetése minden évben külön előirányzatot tartalmaz, amire a város éves szinten kb. .... millió Ft-ot költ, és ezt a feladatot az Önkormányzat a Szentlőrinci Közös Önkormányzati Hivatal Üzemeltetési Irodáján keresztül Közfeladat Ellátási Szerződés” alapján a Szentlőrinci Közüzemi Nonprofit Kft. látja/láttatja el, mint kizárólagos

vállalkozóval. A közterületek és a közparkok állapota, valamint a játszóterek karbantartása folyamatos feladat, ahol a kiemelt területek külön elbánásban részesülnek. Szentlőrinc Város Önkormányzat a köztisztasági feladatainak ellátását szerződéses viszonyban a Szentlőrinci Közüzemi Nonprofit Kft-n keresztül látja el, az alábbiak szerint:

- Közutak gépitakarítása
- Járdák, parkok, buszmegállók, szegélyek, parkolók takarítása
- Önkormányzati rendezvények köztisztasági feladatainak ellátása
- Illegálshulladéklerakók megszüntetése
- Járdák, parkok, szegélyek, parkolók hó-és síkosságmentesítése
- Közutak gépihó-és síkosságmentesítése

Szabályozási eszközök

A városi önkormányzatok számára a környezetvédelem területén szűk szabályozási lehetőségek állnak rendelkezésre. Ennek kompenzálása, illetve módosítása érdekében az Önkormányzatok összefogva javaslatokat fogalmaztak meg a kormányzati szervek számára. Az együttes fellépés eredményeként korlátozott mértékű szabályozási hatáskört kaptak a városi képviselő-testületek zajvédelmi és favedelmi tárgykörben, valamint a közösségi együttélés alapvető szabályait és ezek elmulasztásának jogkövetkezményeit érintő szabályozásra, amely felhatalmazás környezetvédelmi ügyeket is érint.

A felhatalmazás alapján a közösségi együttélés alapvető szabályairól és ezek elmulasztásának jogkövetkezményeiről szóló 9/2018 (V.3.) önkormányzati rendelete a közösségi együttélés alapvető szabályiról és ezek elmulasztásának jogkövetkezményeiről a zajvédelem, a köztisztaság, települési hulladékgyűjtés egyes kérdéseire, valamint az Önkormányzat tulajdonában lévő közterületi zöldfelületek rendeltetéstől eltérő használatára vonatkozó szabályokat állapított meg.

Az önkormányzat megalkotta a fás szárú növények védelméről, kivágásáról és pótlásáról 8/2018 (V.3.) önkormányzati rendeletét és létrehozta a fakataszterét. Folytatni kell a magasabb rendű jogszabályalkotásra, módosításra vonatkozó önkormányzati kezdeményezés gyakorlatát.

Az Önkormányzat Közterület-felügyeleti csoportjának kiemelt szerepet kell kapnia az illegális hulladék-elhelyezés minél kisebb mértékűre való csökkentésében. Természetesen célként a jelenség megszüntetését kell kitűzni.

2.6.1. Kommunális hulladék

2.6.1.1. Szelektív gyűjtés

A házhoz menő szelektív hulladékgyűjtést városunkban már több éve működik. A jogszabályi környezet megváltozása miatt azonban ez a begyűjtési mód is a közszolgáltatás részévé vált.

Az említett begyűjtési rendszer az üveghulladék gyűjtésére – annak balesetveszélyessége és zajhatásai miatt – nem terjed ki, az üvegek gyűjtése a közterületen elhelyezett szelektív hulladékgyűjtő szigetekeken és a hulladékudvarokban történik.

2.6.1.2. Köztéri szemetesek

A 2019-ben elkezdett program további folytatása szükséges, melynek keretében évente 4-5 új modern köztéri szemétyűjtő edény kerül kihelyezésre, a régiéket folyamatos karbantartása mellett.

2.6.1.3. Zöldhulladék járat

A Szentlőrincen a háztartásokban, kertekben nagy mennyiségű zöldhulladék keletkezik. Legjobb, ha ezeket helyben kezeljük és hasznosítjuk újra (komposztáljuk), azonban, ha ez nem, vagy csak nehezen megoldható, próbáljuk szelektíven gyűjteni. A szervezett zöldhulladék-elszállítás a városban a közszolgáltatás keretein belül sajnos nem valósul meg. A Szentlőrinci Közüzemi Nkft. önköltségi áron gyűjti össze a zöldhulladékot. Szükséges lenne azonban az összegyűjtött zöldhulladék újrahasznosításának megoldására.

2.6.1.4. TeSzed

A több éve ismétlődő helyi kezdeményezésű, illetve az országos TeSzedd! akció keretében a város kijelölt pontjaira helyezünk ki konténereket egy-egy napra, ezeken a helyszíneken az akcióhoz csatlakozók csoportokra osztva tisztítják meg az erdő- és zöldterületeket a kommunális hulladéktól. A szemétszedéshez szükséges kesztyűket, műanyag zsákokat az Önkormányzat biztosítja.

2.6.1.5. Veszélyes hulladék és papírgyűjtés

Évente egy vagy két alkalommal (tavasz és ősz), előre meghirdetett helyszínen és időpontban lenne megszervezhető. A kiállásos gyűjtés alkalmával a papír- és elektronikai hulladékok, valamint veszélyes hulladékok (festék, vegyszer, fáradt olaj, használt autó- és egyéb akkumulátorok stb.) ingyenesen lennének leadhatók a gyűjtőpontokon.

2.6.1.6. Társasházak (zárt gyűjtők kialakítása)

A társasházaknál, lakótelepeknél sokszor problémát okoz a közös használatú hulladékgyűjtő konténer. Előfordul, hogy illetéktelen személyek helyezik el a szemetüket a konténerben, így, ha az megtelik, a jogos felhasználók nem tudják hova elhelyezni a hulladékot. A szabadon álló, különböző színű, összevissza álló konténerek nem túl esztétikus látványt nyújtanak. Elgurulhatnak, kárt okozhatnak a parkoló autókban, ezért célszerű lenne ösztönözni a társasházakat a zárt hulladékgyűjtők kialakítására.

2.6.1.7. Hulladékudvar

A városban a ..... szám alatt található az Délkom Nkft. üzemeltetésében lévő hulladék- udvarban, amely az alábbi hulladékokat veszik át:

- használt sütőzsiradék és göngyölege
- fáradt olaj és göngyölege
- használt akkumulátor
- szárazelem
- fénycsövek és világítótestek
- elektronikai hulladék: számítástechnikai hulladék, TV, telefon stb. akku nélkül
- elhasználdott háztartási gép: mosógép, hűtőgép stb.

- papír: újságok, folyóiratok, füzetek, könyvek, hullámpapír, csomagolópapír, kartondoboz

- italos karton (tetrapak) doboz (csak kimosva)

- műanyag: hungarocell, PET-palack és azok lecsavart kupakjai

- színes és fehér üveg: italos, befőttés, parfümös

- fémdoboz: üdítős, sörös, konzerves doboz

A lakosság minden évben igénybe veheti az Délkom Nkft. éves, meghatározott időpontban történő, külön díjazás nélküli lomtalanítási szolgáltatását. Ennek keretében lehetőség van megválni a háztartásokban keletkezett nagydarabos hulladékoktól, valamint a kommunális veszélyes hulladékot is leadhatják az előre meghatározott átvételi pontokon. A gyűjtőpontokon leadható veszélyes hulladékok: sütőzsír, sütóolaj és göngyölegei, festékmaradék és göngyölegei, olajos műanyag flakon, oldószerek, hígítók, növényvédő szer, szárazelem, elektronikai hulladék, gumi- abroncs, szóró palack, fénycső.

2.6.1.8. Házi komposztálás

Az Önkormányzat támogatja a városi ingatlanokon keletkező zöldhulladék komposztálását, melyet a Szentlőrinci Közülemi Nkft. végez. Továbbá a laosdság részére komposztáló eszközök kerültek kiosztásra.

2.6.1.9. Zöldhulladékgyűjtés

A városban problémát jelentett, hogy nem volt zöldhulladékjárat, a problémát sikerült megoldani, a jelenleg hatályos közszolgáltatási szerződés tartalmazza a zöldjáratot, amelyre a hulladékgyűjtés szezonálisra figyelemmel évente 12 alkalommal kerül sor. A zöldhulladék gyűjtés keretében a kertekben keletkező 1-1,2 méteresre összevágott és összekötözött zöldhulladékot szállítja el a közszolgáltató. 2023. évben az Önkormányzat az őszi időszakban a lakosság részére térítésmentesen konténereket biztosított a lehulló levelek összegyűjtésére.

2.6.1.10. Illegális hulladéklerakás

Az elmúlt évekhez hasonlóan továbbra is nagy problémát jelent a városban az engedély nélküli hulladéklerakás, melynek mennyisége évről évre folyamatosan növekszik: az elszállított illegális hulladék mennyisége 500 m³, -t meghaladta.

3. ZÖLDFELÜLET-GAZDÁLKODÁS.

A Keretstratégia meghatározásában a zöldfelületi rendszer fejlesztése nem „csupán” városökológiai, környezetvédelmi, településesztétikai kérdés, hanem a zöldterületekkel kapcsolatos előnyök a település élhetőségének javításán keresztül a település népességmegtartó és egészségmegőrző, rekreációs erejét, a versenyképességét, a lakás és telekárakat befolyásoló gazdasági tényező is. Az önkormányzati zöldfelület az önkormányzati vagyon része. A városban kiemelt cél továbbra is a biológiailag aktív zöldfelületek mennyiségi arányainak megőrzése, biológiai aktivitásának növelése, a zöldfelületek hálózattá szervezése, valamint a közcélú zöldfelületek növelése. További meghatározó szempontok közé tartozik a kibocsátási források szennyező hatásának mérsékelése, a közhasználatú zöldfelületek rekreációs hatásának növelése, valamint a hőszigetek kialakulásának megelőzése, felszámolása, a városklíma. Az Önkormányzat az alábbi területekre kiemelt figyelmet fordít:

- a közösségi célú zöldfelületek fejlesztése: a város minél nagyobb részében legyenek elérhető közparkok (vonzáskörzettel lefedett területek növelése), játszóterek,
- az utcafásítási program további folytatása,
- a kiemelt fasorok rekonstrukciója,
- az egyes városrészekre jellemző zöldfelületi karakterek megőrzése és fejlesztése,
- a kijelölt védőterületek fásítása,
- a kertészeti, kertépítészeti értékek beazonosítása, tudatos megőrzése, rehabilitációja.

A fenntarthatóság három alappillére (környezet, társadalom, gazdaság) segítségével fogalmazódnak meg a koncepcionális célunk megvalósíthatóságát szolgáló általános célok. A meglévő zöldfelületek értéknövelő fejlesztése, a társadalmi együttműködés erősítése és az irányítási folyamatok javítása. Az általános célok teljesülésének érdekében, egy-egy témához vagy konkrét problémához kötötten több egymás mellé rendelt programkerült meghatározásra, melyek gyakorlati szinten a projektek kidolgozásával, megvalósulásával válnak konkréttá. Jelen dokumentum nem tartalmazza a megvalósítás szakmai eszközeit, pontos költségvetését, határidejét, ezek elfogadást követően külön tervezési feladat keretein belül kerülnek meghatározásra és részletesebb kidolgozásra. A projektlista nem teljes és nem végleges. Külső és belső körülmények változásával, különböző városfejlesztési tervek megvalósulásával az egyes programokhoz kapcsolódó projektek listája változhat. A változások nyomán követésével és a monitoring eredmények vizsgálatával értékelni kell az eredményeket, fel kell tárni a további beavatkozások szükségességét. Az önkormányzat a zöldfelületek kezelését 2023-ban a Városüzemeltetési Kézikönyvbe összefoglalt szakmai szempontok alapján végezte. Probléma, hogy a feladat ellátó Szentlőrinci Közüzemi Nkft. gépesítése és személyi állománya elmarad a szükségéstől, és a korábban az ezt helyettesítő közfoglalkoztatás is mind létszámában mind lehetőségeiben is megfogyott, ezért a Szentlőrinci Közüzemi Nkft. gépesítése mindenképpen szükséges.

Meglévő zöldfelületek értéknövelő fejlesztése

Szentlőrinc városa kialakult zöldfelületi rendszerrel rendelkezik. A zöldfelületstratégia által felölelt öt éves ciklusban előreláthatólag nem várhatóak olyan jelentős átalakulások új intenzív lakóterületek

kialakulása, iparterületek felhagyása, lakóterületek degradációja a település szerkezetében, melyek következtében az újonnan kialakuló zöldfelületek jelentenék a zöldfelületi potenciál növelésének döntő eszközét. Városunk zöldfelületi rendszere számos értékkel -koros és ritka faegyedek, magas színvonalon fenntartott zöldfelületek, stb. -rendelkezik. Ugyanakkor számos gonddal, problémával találkozhat mind a szemlélő, mind a laikus a város zöldfelületeit járva. A faegyedek számbavétele megtörtént, és az idős védendő fasorok és egyedek is dokumentálásra kerültek a fakataszterben melyet évente felülvizsgálunk. A fák felülvizsgálta és revitalizációja éves program alapján történik. A programban feltárt vagy évközben tapasztalt veszélyeztető tényezők feltárása és az egyedek szakember általai vizsgálata alapján hozzuk meg megfelelő döntéseket az értékek védelmében. Az önkormányzat a kivágott fákat az őszi telepítések során pótolja, illetve törekszik az egyedszám növelésére is.

A város zöldfelületi hálózatának-hosszú élettartamuk és térformáló hatásuk miatt meghatározó elemei a vonalas létesítményeket kísérő fásítások, a fasorok. A fasorok tulajdonképpen a település „kirakatai”, amelyek nagymértékben meghatározzák a település megítélését. A nagy lombtömegük miatt emeltet környezetvédelmi és biológiai szempontból igen fontosak. A fás növényzet tehát ökológiai, vizuálisan és használati szempontból is meghatározó jelentőségűek a zöldfelületek funkcióinak tekintetében.

„Belváros” zöldfelületeinek értéknövelő fenntartása, fejlesztése

A szűken vett belváros Szentlőrinc kirakata. Itt összpontosulnak a közigazgatási, gazdasági, kereskedelmi funkciók a városon belül. A város legnagyobb gyalogos forgalmú közterei mentén számos intenzíven fenntartott zöldterület található.

A zöldfelületek igen intenzív igénybevételnek vannak kitéve ezeken a területeken, így a zöldfelületek leromlása is sokkal intenzívebb, mint a város egyéb részein.

Az intenzív leromlás, a kiemelt elhelyezkedés és a nagy lakossági figyelem miatt ezen zöldfelületek folyamatos, gyakori felújítása szükséges.

Közparkok, közkertek használati értékének növelése

A város közparkjai, közkertjei jelenleg erősen funkcióhiányosak. Alakosság igen kis százaléka használja csak őket, gyakran társadalmilag nem kívánatos célokra. A parkok értékének növelése a közbiztonság és a szubjektív biztonságérzet javításával alapozható meg. Ennek megfelelően a parkok átláthatóságát az előregedett, kommerszcserjefoltok eltávolításával biztosítani kell. A lakossági igénye figyelembevételével fejleszteni szükséges a parkok architektúráját, megteremtve a magasabb használati értéket, új társadalmi rétegeket a parkokba csábítva. Fontos, hogy az egymást zavaró funkciók térben és időben elkülönüljenek egymástól. A meglévő növényállományt át kell vizsgálni, az értékes növényegyedek megtartása érdekében szükséges beavatkozásokat végre kell hajtani. Friss telepítéseknel figyelemmel érdekében szükséges beavatkozásokat végre kell hajtani. Friss telepítéseknel figyelemmel kell lenni a változó éghajlatra és a speciális mikroklímára is. kell lenni a változó éghajlatra és a speciális mikroklímára is. A parkok esetében meg kell vizsgálni a nyugati országokban már egyre elterjedtebb ökológikus zöldfelületökölógikus zöldfelület--fenntartási módszerek alkalmazásának lehetőségét, előnyét, fenntartási módszerek alkalmazásának lehetőségét, előnyét, kockázatát.

Lakóterületi zöldfelületek kialakítása és a meglévők revitalizációja

A lakóterületi közparkok zöldfelületek a napközi, hétvégi szabadidő eltöltéséhez megfelelőklímájú, növényállománnyal borított, sportoláshoz, játékhoz és pihenéshez felszerelt, berendezett külső tér. A lakótelepi zöldfelületek jelentősége óriási, ez nem csak a méreteik és kondicionáló szerepük miatt van így. Azért is igen fontosak ezek a zöldfelületek, mert csak az élő növényzettel tudjuk enyhíteni a magas panelházak nyomasztó látványát, feloldani a hosszú falfelületek merevségét, megtörni egyhangúságát. Bár a nagymértékű panelházépítő program lezárult, még mindig akadnak olyan lakótelepek, tömbbelsőik, melyek zöldfelületei hiányosak, befejezetlenek. Más területeken pedig az intenzív használatból eredő pusztulások vagy pedig az időközben bekövetkezett funkcióváltás miatt kell a parkokat újjáépíteni.

Bár a napjainkban kialakuló lakóterületek zöme családi házas övezetekbe esnek, tehát jóval nagyobb a zöldfelületi arány, mégis szükséges közösségi célú parkok kertek kialakítása. Az új kialakítású lakóterületek parkjai esetében fokozottan jelentkező igény, hogy a növényállomány mielőbb „beálljon”, lehetőség szerint néhány év alatt kialakuljanak a növények által alkotott terek. A fák funkcióképességének meggyorsítására több lehetőség is kínálkozik. Gyorsan növekvő fajok, illetve továbbnevelt, ún. túlkoros fák telepítésével hamar érhetjük el a kívánt eredményt.

Összefoglalás

Szentlőrinc Városének állapotvizsgálata alapján elmondható, hogy az elmúlt évben a környezeti elemekben továbbra sem történt olyan mértékű negatív változás, amely jelentős beavatkozást igényelt volna.

Annak érdekében, hogy a város még lakhatóbbá váljon 2020-ban is történtek fejlesztések, melyek részletezése fentebb olvasható.

Összességében megállapítható, hogy a Város továbbra is őrzi és fejleszti azon környezeti értékeit, amelyek vonzóak az itt élők számára.

Szentlőrinc, 2024. február 26.

Dr. Tóth Sándor jegyző

4. VÁROSI INFRASTRUKTÚRA

A) Utak, járdák, vízhálózat, csatornák, infrastruktúra

Vízhálózat, csapadékvízvezetés

Tervezett beruházás	Rövid leírás	Készültség/elmaradás oka	Tervezett költség (e Ft)	Tényleges költség (e Ft)
Városi ivóvízvezetékrendszer KEHOP Szentlőrinc Város ivóvízminőség-javító program	Komplex, ivóvízminőség-javító beruházás. - vízminőség javítása a bór-, fluorid- és nátriummentes kutak felújítása, bővítése, a tarcsapusztai kutak bekötése a nyersvíz vezetékrendszerbe, új, komplex vízkezelő berendezés létesítése, amelynek feladata az ammóniummentesítés, hálózatrekonstrukció	100%-ban elkészült	650.000	
Szennyvízrendszer	Szociális, szűrőgép ház és kezelőépület teljes körű felújítása		3.000	
Szennyvízrendszer	Hálózati szivattyúk cseréje (4 db), villamos szekrények felújítása.		3.500	
1030 hrsz. nyitott csapadékvíz-elvezető tisztítása	Árokmeder gépi tisztítása	100%-ban elkészült	1.500	
Mederlapozási munkálatok	Arany J. utca		2.250	
Pécsi út, Erzsébet utca, Munkácsy utca - zárt csapadékvíz-elvezető átmosatása	Pécsi út, Erzsébet utca, Munkácsy utca csapadékvíz-elvezető átmosatása.		1.000	
Kastély és a Templom tér 1-3.,5. épületegyüttes vizesedési problémáinak megoldása	Az önkormányzati épületek belvíz és csapadék ellen védelme.	Tervezési szakasz a megvalósítása 2024-ig tervezett	10.000 (2020-2024)	-

Közüvilágítás, Utak, járdák,

Tervezett beruházás	Rövid leírás	Készültség/elmaradás oka	Tervezett költség (e Ft)	Tényleges költség (e Ft)
Városi közvilágítási rendszer komplex fejlesztése	közüvilágítási rendszer komplex rekonstrukció, ledes közvilágítási testekkel	A 2020. évben a programot az önkormányzat megszüntette. A 2023. évben a nagyteljesítményű lámpák egy része lekapcsolásra került, illetve részterületi fejlesztések voltak.	48.000 (2020-2026)	
Szennyvízrendszer	Szociális, szűrőgép ház és kezelőépület teljes körű felújítása	Megvalósult	3.000	3.000
Szennyvízrendszer	Hálózati szivattyúk cseréje (4 db), villamos szekrények felújítása.	Megvalósult	3.500	3.500
1030 hrsz. nyitott csapadékvíz-elvezető tisztítása	Árokmeder gépi tisztítása	Elkészült	1.500	1.500
Mederlapozási munkálatok	Arany J. utca		2.250	
Nyugat- és Dél-Dunántúli ivóvízminőség-javító program	Szentlőrincen jelenleg az ivóvizet biztosító kutak nyersvize keveredik, amelynek eredményeként a szolgáltatott ivóvízben határértéket meghaladó mennyiségű bór, fluorid, ammónium és nátrium mutatható ki. A szolgáltatott vízminőség javításához ezért a munkálatok keretében egyrészt sor kerül a bór-, fluorid- és nátriummentes kutak felújítására, illetve bővítésére, továbbá a tarcsapusztai kutak bekötésére a nyersvíz vezetékrendszerbe, másrészt egy új, komplex vízkezelő berendezés létesítésére, amelynek feladata az ammóniummentesítés lesz. Mindezekon felül több helyen végeznek hálózatrekonstrukciót is a kivitelezők.	Elkészült	690.000	690.000
Pécsi út, Erzsébet utca, Munkácsy utca – zárt csapadékvíz-elvezető átmosatása	Pécsi út, Erzsébet utca, Munkácsy utca csapadékvíz-elvezető átmosatása.	Elkészült	1.000	1.000

A település csapadékvíz rendezése	A projekt eredményeképpen az épített/felújított vízvezető árkok, csatornák burkolt árkok és árokrendezés készül el. Ybl M. utca Deák F. utca Kossuth L. utca Templom tér, Aszai-árok 2+400 km Széchenyi utca Arany J. utca Templom tér és környezete (műemléki környezet). Ifjúság utca csapadékvíz elvezetése. vasútvonaltól D-re lévő (szennyvíztelep előtti) terület csapadékvíz elvezetése.	Folyamatban 2024-ben megvalósul	210.000	
Kastély és a Templom tér 1-3.,5. épületegyüttes vizesedési problémáinak megoldása	Az önkormányzati épületek belvíz és csapadék ellen védelme.	Tervezési szakasz a megvalósítása 2024-ben kerül megvalósításra.	10.000	-
Tarcsapuszta településrész közvilágításának fejlesztése	Tarcsapuszta településrészben a felmerült lakossági igények alapján 2 darab új LED lámpatest került felszerelésre meglévő hálózatra 067/20 hrsz., valamint 075/2 hrsz. alatti ingatlanokkal szemközti lámpaoszlopokra	100%-ban megvalósult	700	700
Szőlőhegy közvilágítás fejlesztése	Szőlőhegy településrészben 13 darab elavult, javíthatatlan lámpatest kerül cserére a településrész meglévő hálózatán.	Megrendelve megvalósítás alatt, várható befejezés 2021. első negyedév	889	900
Nyárfa utca közvilágítás kiépítése	A Nyárfa utcában a közterület keleti részén a közvilágítási hálózat bővítése.	Befejeződik 2024-ben	2,500	
Keleti városrész közvilágítás fejlesztése	Az új lakónegyed közvilágításának megvalósítása	Megvalósul 2024-ben	10.000	
Sportpálya és az iskola közötti közvilágítás fejlesztése	Az terület közvilágításának kiépítése	Megvalósul 2024-ben	3.000	
Városi köztemető közvilágításának fejlesztése	A temető kapuja, illetve ravatalozó épület közötti járdaszakaszon, egy darab napelemes parkvilágító lámpa, a ravatalozó épületén 1 db kültéri napelemes szürkületi kapcsolóval ellátott mozgásérzékelővel ellátott világítótest, a bejáratnál pedig 1 db kültéri napelemes szürkületi kapcsolóval ellátott mozgásérzékelővel ellátott világítótest, kiépítése	Megvalósult	400	400
Busz-megálló karbantartása, telepítése	Tarcsapuszta 2 db buszmegálló-áthelyezése, javítása Köztemető buszmegálló rekonstrukciója	Megvalósult Megvalósult	1.500	

	6-os gyorsforgalmi úton, a Pécs felé haladó forgalom oldalán a fedett buszmegálló cseréjére,	2024-re átnyúló (terv szerint)		
Árok utca – burkolt útszakasz kiépítése	Árok utca burkolása és vízelvezetése	2024-ben valósul meg	80.000	
Arany János utca óvoda parkolási lehetőségek bővítése	Aranya J. utcai óvoda fejlesztése program.	2024-ben valósul meg		
Keleti városrész útfelújítás	Keleti városrész útfelújítás, Szent László utca	2024-ben valósul meg	41 911	
Deák Ferenc utca útburkolat felújítás I. ütem	Deák Ferenc utca útburkolat felújítás I. ütem	2024-ben valósul meg	48.729	
Nyárfa és Árok utcák Deák Ferenc utca útburkolat felújítás II. ütem	Nyárfa és Árok utcák Deák Ferenc utca útburkolat felújítás II. ütem	2024-ben valósul meg	40.803	
Bányász és Megye utcák útburkolat felújítása	Bányász és Megye utcák útburkolat felújítása	2024-ben valósul meg	45.954	
Utak javítása, kátyúzás	Meglévő kátyuk javítása	2024. évi program	2.000	
Templom tér parkoló rekonstrukció	Burkolat csere, vízelvezetés	2025	5.000	
Járdák, járda szakaszok helyre-állítása parkolók építése	Járdák, járda szakaszok helyre-állítása Ifjúság u. parkoló Kossuth u. parkoló	2024-2025. évi program	15.000	
Külterületi utak felújítása	Szentlőrinc Tarcsapusztai út – 072 hrsz. Szentlőrinc Keresztespusztai út – 0241 hrsz. Szentlőrinc zártkert alsó út – 2062 hrsz. Szentlőrinc zártkert középső út – 0242/2, 0250/3, 2206, 2105 hrsz. Szentlőrinc zártkert felső út – 0256/1 hrsz.			
Fenntartható közlekedés fejlesztés	Szentlőrinc-Tarcsapuszta kerékpárút folytatása Buszfordulóba" fedett „buszállomást” létesítése	2024	163 344	
Szentlőrinc-Tarcsapuszta kerékpárút		100%-ban elkészült (állami tulajdonú területek tulajdonátruházása folyamatban)		

Kerékpáron az Ormánságtól a Mecsekig		Központi pályázat (finanszírozási nehézségek, áttervezés alatt)		
Kamera rendszer kiépítése		Elkészült	8.000 (2020-2024)	
Buszváró építése 6-os út	Buszváró építése 6-os út Pécs fleé menő oldal	2024-ben	5.000	

Zöldterületek

Tervezett beruházás	Rövid leírás	Készültség/elmaradás oka	Tervezett költség (e Ft)	Tényleges költség (e Ft)
Zöldfelületek értéknövelő fenntartása	virágágyások megújítása főként évelő növényekkel, cserjékkel, kisebb részben szezonálisan cserélhető egynyáriakkal az alábbi területeken: Munkácsy utca 213, 254/3 hrsz. (Takarékszövetkezet, parkoló környezete) Templom tér 263, 260/1, 260/2 hrsz. (r.k. templom, Művelődési Központ környezete) Március 15. tér 152/55 hrsz. (Eszterházy Egészségközpont, ülő szobor környezete) Gyöngyvirág utca ágyásai: 724/96, 724/61 hrsz. virágágyások, évelő- és cserje foltok kialakítására alkalmas helyszínek keresése virágládák és virágágyások karbantartása, szezonális növényekkel történő vegyes beültetése új virágtartók beszerzése futó muskátlik kihelyezése a város főbb útvonalai mentén található villanyoszlopokra: Jókai utca, Munkácsy utca, Pécsi utca, Ifjúság útja minimum 20 virágos oszlop az évek óta kihasználatlan, oszlopokon lévő fém virágtartók felhasználásával, áthelyezésével, új tartók kihelyezésével	100%-ban elkészült	5.000	

	díszfák kiültetése több közterületre, vegyes fajtákkal (50 db): Pécsi utca 1-17. 637/10 hrsz. kutyafuttató			
Köztemető értéknövelő fenntartása 2023.	Parkosítás, parkfenntartás	Elkészült	1.000	1.000
Urbach tér tematikus játszótér kialakítása	Zöld Város projekt Urbach téren tematikus játszótér és kiszolgáló kereskedelmi egység építése	Elkészült	226.000	230.000
Kastély-park	Templom tér 8. szám alatti Eszterházy kastély parkjának tematikus újra gondolása.	Elkészült	73.000	77.000
V" forradalmi emlékmű környezetének megújulása	1848-49-es forradalomra és szabadságharcra utaló emlékek (kivéve épületek) felújítása, restaurálása, közvetlen környezetük rendezése"	Elkészült	3000	3500

B) Környezetvédelem, fenntarthatóság, köztisztaság, hó és síkosság mentesítés

Tervezett beruházás	Rövid leírás	Készültség/elmaradás oka	Tervezett költség (e Ft)	Tényleges költség (e Ft)
Köztéri szemetesek 2023		Megvalósult	500	500
Tudatformálás társadalmi akciók	Strand terület környezetvédelmi helyreállítása halmozottan hátrányos helyzetű emberek bevonásával.	Megvalósult	500	250
TeSzed 2023		Megvalósult	50	50

